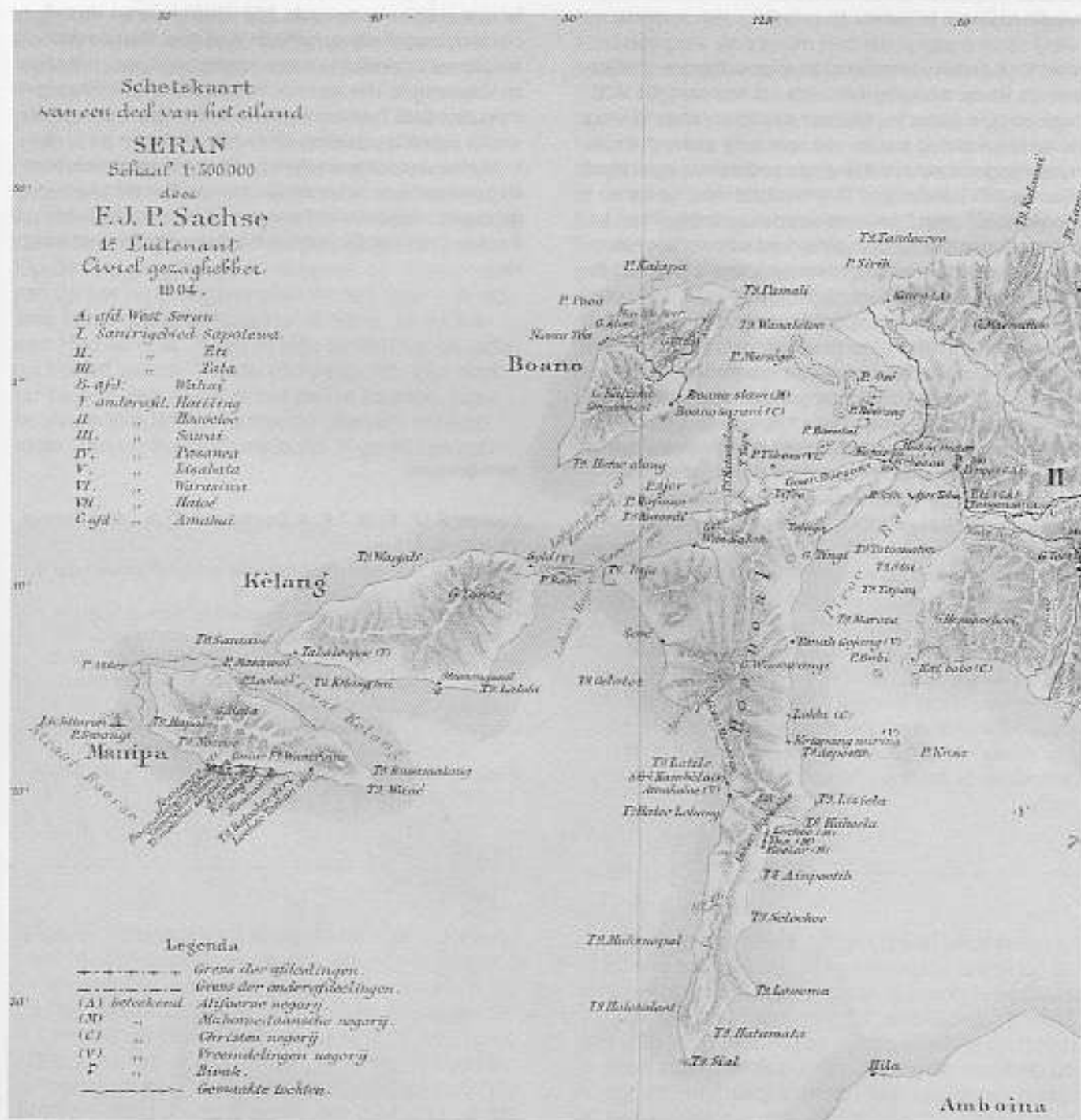

Gedurende de maand november 1990 verbleef ik -op uitnodiging van dr C.J. Heij- op het eiland Ambon, Indonesië. Eén van de activiteiten die ik samen met goede vriend Kees Heij ontplooidde, was een zoektocht naar de vliegenvanger-soort *Monarcha boanensis*, die uitsluitend voorkomt (voorkwam?) op Boano, een eiland ongeveer ter grootte van Texel, gelegen ten noordwesten van Seram (figuur 1). De soort *M. boanensis* is uitsluitend bekend van één balgje dat zich tegenwoordig in de collectie van het Nationaal Natuur-

historisch Museum in Leiden bevindt (figuur 2). Het vogeltje werd op 13 mei 1918 op Boano tijdens de geologische expeditie van dr L. Rutten door een zekere Majoor Sachse verzameld (geschoten). Het balgje kwam in de collectie van het Zoologisch Museum in Buitenzorg (Bogor, Java) terecht en bleef daar onopgemerkt totdat A.C.V. van Bemmelen omstreeks 1939 een nog onbeschreven ondersoort in herkende. Van Bemmelen beschreef het specimen als *Monarcha trivirgatus boanensis* van Bemmelen 1939, in de de veronder-

figuur 1. Schetskaart van West-Seram met omliggende eilanden; gedeelte van kaart VII uit Tijds. Kon. Ned. Aardr. Gen. 23; (Sachse 1906).

stelling dat het om een geografisch ras van de soort *M. trivirgatus* ging. Inmiddels hebben nieuwe inzichten ertoe geleid dat het balgje tot een echte soort is verheven (White & Bruce 1986). De gang van zaken rond de beschrijving van deze vliegenvanger is een beetje mistig, zeker omdat na het fatale schot op 13 mei 1918 nooit meer iets van *M. boanensis* werd vernomen. Niemand verzamelde de soort nogmaals of maakte melding van een waarneming. Op zich is dat niet verwonderlijk. Voorzover ik heb kunnen nagaan is Boano sinds 1918 niet meer door ornithologen/verzamelaars bezocht. Op zaterdag 10 november 1990 om vijf voor halfnegen in de ochtend waren wij -volgens een lokale autoriteit- de eerste blanken die sinds de tweede wereldoorlog het eiland Boano betraden.

Vóór 1918 deden westerse ontdekkingsreizigers en ziertjeswinners Boano overigens ook zelden of nooit aan. De VOC "verkreeg" het eiland in 1658 voor de staten van de Verenigde Nederlanden, zo getuige een eenvoudig grafvormig monumentje met opschrift dat langs de zuidoostkust moet staan (Sachse 1906). Valentyn (1724) beschreef hoe "de Eerw. Predikant Abramus Parent, nevens den ouderling Pieter Loppis" op 6 november 1710 er de kerk en school-visite naar behoren verrichtten en na gedaan werk onmiddellijk met de zelfde vloot weer vertrokken. D.S. Hoedt was in 1863 waarschijnlijk de eerste die (in opdracht van het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie) op Boano vogels verzamelde. Behalve enige losse opmerkingen van Valentyn, zijn alle gegevens over de vogels van Boano gebaseerd op de door Hoedt verzamelde soorten (Mees 1964, White & Bruce 1986). Een zekere Prof. K. Martin was de eerste Europeaan die (vermoedelijk eind 19e eeuw) het eiland geheel doorkruiste en er in zijn boek "Reisen in den Molukken" uitvoerig over verhaalt (Sachse 1906). Het was de toenmalige 1e Luitenant der Infanterie O.I.L. F.J.P. Sachse die in 1904 -na een grondige verkenningstocht- de eerste betrouwbare kaart schetste (figuur 1) (Sachse 1906). Hij maakte ook de eerste foto (figuur 3) van de straat die reeds volgens Valentyn (1724 p. 35) Boano in tweeën deelt en door de inlanders zolang geheimgehouden werd omdat deze waarschijnlijk als toevluchtsoord voor zeerovers diende. Sachse doopte de straat "Straat Valentyn". Het was dezelfde Sachse -inmiddels majoor- die, als Boano-kenner, de Rutten expeditie begeleidde en *M. boanensis* terwille van de wetenschap verzamelde.

Met Ambon als thuisbasis, maakten we twee Boano-tochten met als hoofddoel de herontdekking van *M. boanensis*. Bij de eerste (9-14 november) trokken we te voet door de binnenlanden en langs de noordoostkust. Tijdens de tweede (22-25 november) voeren we per gemotoriseerde boomstamkano het eiland rond en maakten we vanuit drie basiskampen langs de zuid- en westkust, korte tochten het binnenland in. Het vrijwel ontoegankelijke gebergte in het zuidwesten onderzochten we niet. Onze bagage bestond, naast verrekijkers, camera, notitieboeken en meet-apparatuur, slechts uit de hoogst noodzakelijke uitrustingsstukken, zoals machete, muggenolie, kookketeltje, grondzeil, batiklaken en waterzuiveringspillen. Bij gebrek aan beter fungeerde Beehler et al (1986) als vogelgids. Aan voedsel namen we zelf crackers, muggiblokjes, koffie en thee mee. Voor de rest leefden we van lokaal verkregen water, sagomeel, rijst, vis en klappermelk. Vier keer zes meter mistnet (beschikbaar gesteld door Dr G.F. Mees) vormde een onmisbaar onderdeel van de expeditie-uitrusting. Uiteindelijk slaagden we er niet in *M. boanensis* te herontdekken. Het onderstaande reisverslag verhaalt over de eerste tocht en is gebaseerd op mijn geheugen, dagboek aantekeningen en Nieuwsbrief 9 van Kees en Lydi Heij. De persoon K in het verhaal betreft Kees Heij.

verwijzingen

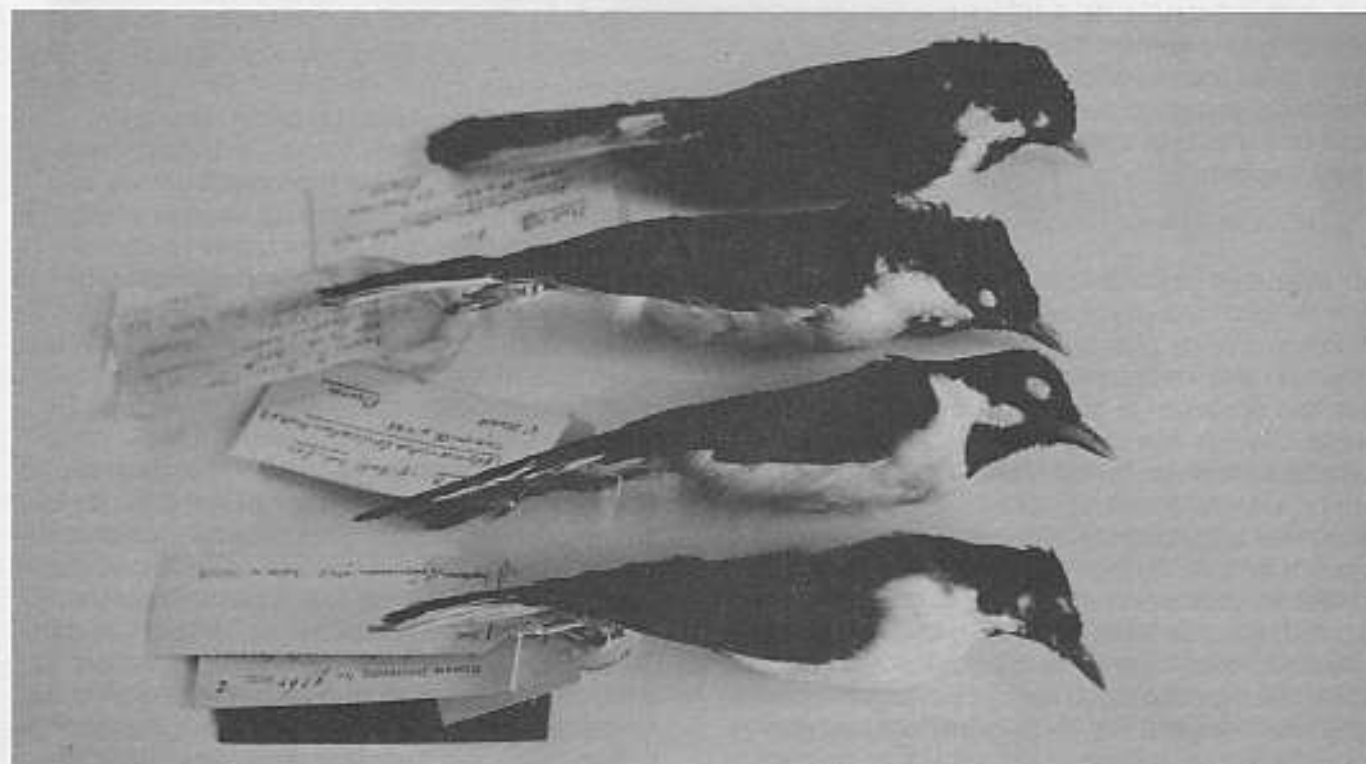
- Beehler, B.M., Pratt, T.K. & Zimmerman, D.A., 1986 Birds of New Guinea. Princeton.
Bemmel, A.C.V. van, 1939 Eine neue *Monarcha* von der Insel Boano. Orn. Monatsb. 47(5):24
Mees, G.F., 1964 Four new subspecies of birds from the Moluccas and New Guinea. Zool. Med. 40(15):125-130
Sachse, F.J.P., 1906 Toelichting op de schetskaart van de afdelingen Wahai en West-Seran op het eiland Seran. Tijds. Kon. Ned. Aardr. Gen. (tweede serie) 23: 439-450
Valentyn, F. 1724 Beschrijvinge van oud en nieuw Oost-Indien, tweede deel Amboina. Dordrecht & Amsterdam.
White, C.M.N. & Bruce, M.D., 1986 The birds of Wallacea. BOU-checklist No. 7. London.

"9 november 1990, vrijdag. Het gerucht gaat dat de schipper nog niet van zijn dagelijkse bezoek aan zijn vriendin in Ambon-stad is teruggekeerd. Zolang hij er niet is, blijft de vracht bestaande uit meubels en twee dozijn dozen met guinness-bier op de kade staan. Er is dus ook voor ons geen reden om alvast aan boord te gaan; het bootje naar Seram zal niet eerder dan het middaguur afvaren. Het is acht uur. De zon -nog nergens te zien- begint al te branden. K stelt voor om Fort Amsterdam met een bezoekje te vereren. Daarmee veranderen we van ontdekkingsreizigers in ordinaire toeristen. Rechts zee met in de verte de

baai van Piru, links weelderig begroeide heuvels van de Ambonese noordkust. Dankzij de Britten, die in de korte tijd dat ze het in de Archipel voor het zeggen hadden, het verkeer tot linkshouden dwongen, zit ik links voorin de auto en zie ik de steltlopers op het rif slechts vanuit m'n ooghoek. Ze lijken op goudplevieren en ik loop in gedachten de checklist van White & Bruce door. Het zou dan de kleine goudplevier *Pluvialis fulva* moeten zijn. Ik bewaar de determinatie voor de terugweg en noteer nog niets. We parkeren in Hila. Het is een keurig dorpje met rijtjeshuizen en symmetrisch aangelegde tuintjes met witte houten hek-

jes. Een bijna dubbelgevouwen vrouw verplaatst stof met een steelloze bezem. Bij de toko koop ik een noodrantsoen voor de komende uren: een fles water, vier hardgekookte eieren en een paar klontjes zout. De bezem wijst ons de richting van het fort. Terwijl ik het eerste paarsgekookte eitje opeet, scharrelt er een groen zangertje in een voortuintje: noordse boszanger *Phylloscopus borealis*, een oude bekende uit Lapland. Het blijft een onbevestigde waarneming, want K zit al bij het fort onder een grote ficus door z'n leitz over zee te turen. Hij wijst me op een groep dolfijnen die snel langs zwemmen. Het uitzicht is geweldig; niet verwonderlijk dat onze voorouders hier een fort lieten bouwen. Schepen die vanuit het westen langs de Ambonese noordkust, Seram wilden bereiken, konden onmogelijk ongezien passeren. Fort Amsterdam is nu niet meer dan een ruïne en doet dienst als openbaar toilet. De brokken steen kunnen me niet boeien en ik kijk over zee. Bij het tweede eitje zwemmen drie orka's *Orcinus orca* op nog geen honderd meter uit de kust voorbij; vandaar de gehaaste dolfijnen. Op de terugweg stoppen we even bij de plevieren op het nu drooggevalven modderige rif. Ik noteer in m'n aantekenboekje: *P. fulva*, 19 ex tussen Hitu en Hila. Terug in Hitu stallen we de auto op het erf van de kepala (dorpshoofd). Zijn dochter belooft een oogje in het zeil te houden. Haar koolzwarte ogen en stralende glimlach werken meer dan vertrouwenwekkend. K geeft zijn auto

én huissleutel af. Met een grote en een kleine rugzak lopen we naar de kade. De dozen bier staan er nog steeds. We voegen ons bij de wachtenden die zich onder een grote vijgeboom hebben verzameld. In de kruin bevindt zich een groep vogels die een vreselijk kabaal maakt. Het zijn 'roodoogspreeuwen' *Aplonis metallica*, bezig met nestbouw en andere op voortplanting gerichte activiteiten. Af en toe gooien jongens stenen recht omhoog tussen de dichtbebladerde takken om de spreeuwen tot zwijgen te brengen. Het werkt, maar het volk beneden raakt ook van slag omdat de neerkomende stenen ontweken moeten worden. Uit lijfsbehoud verlaten we de enige schaduwplek en zeulen met de bagage naar een eettentje opgebouwd uit wrakhout. Het is lunchtijd. K legt de kok uit dat we voor een week de bush ingaan en in zijn restaurant onze voorlopig laatste behoorlijke maaltijd willen gebruiken. Lachend rommelt de javaan wat in een vliegenkastje en even later zitten we te rijstafelen. Twee flessen warme guinness doen de rest. Buiten worden de dozen bier en de meubels aan boord gebracht. De spreeuwen zien hun kans schoon en krijsen weer om het hardst. Het is tijd om te gaan. Over een gammele steiger bereiken we het bootje: circa 20 meter lang met een stuurhut op de voorplecht en een paar kajuiten benedendeks. We kiezen -tegen alle voorschriften in- een plek op het dak van de stuurhut met uitzicht op alle windstreken. Onze medepassagiers beginnen

figuur 2. Het balgje van *Monarcha boanensis* (onder) met drie specimen van de verwante soort *Monarcha loricatus* van het eiland Buru (collectie NNM-Leiden).

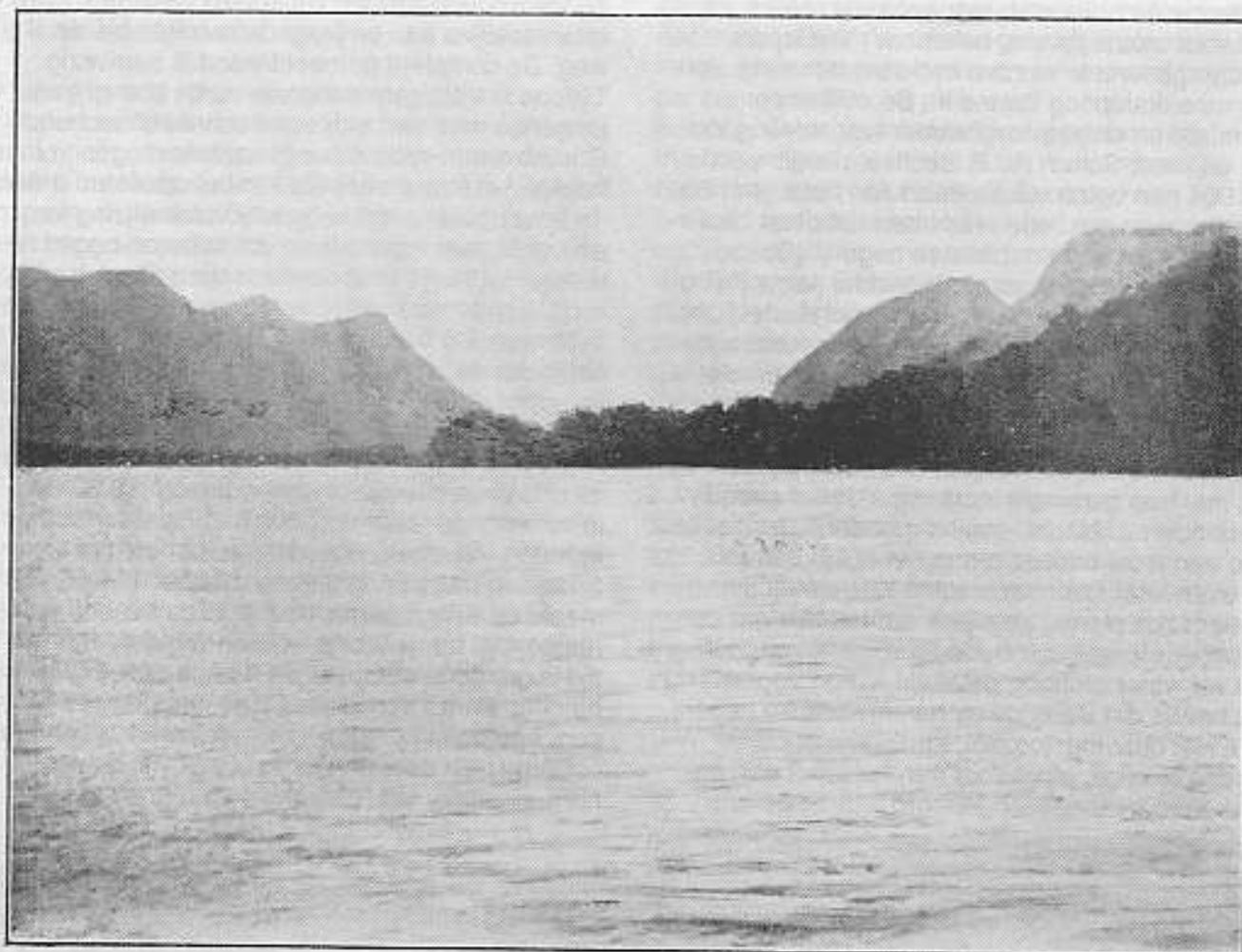
meteen te vissen. Ze laten verzwaarde lijnen met aasloze haken voorzichtig in een school spieringen zakken en trekken die weer met een ruk omhoog. De visjes worden letterlijk aan de haken geslagen. Succes verzekerd. Om kwart voor twee pruttelen we langzaam van de steiger weg. Eindelijk. Tropenveteraan K ligt al snel lang uit op een paar zakken rijst z'n lunch te verteren en ik -een verse- sla Beehler open bij de zeevogels, haal m'n 10x42 uit het etui en speur de horizon af. Niets dan een rimpelloze zee strekt zich voor me uit. Af en toe schieten vliegende vissen voor de boeg weg. De genadeloos brandende zon in combinatie met de 0.7 liter guinness doet zich gelden. Licht aangeschoten kruip ik onder een afdakje. Twee jonge javaanse zusjes observeren me van top tot teen. Uit hun gebaren begrijp ik dat m'n neus bij ze in de smaak valt. Of besodemieteren ze me?

Na twee uur -we bevinden ons dan in het centrale deel van de Baai van Piru- varen we door een lange strook water (8 x 3 km) met een uitzonderlijk hoge dichtheid van algen en plankton. De zee lijkt daardoor stroperig en houdt een grote hoeveelheid drijfhout en ander afval vast. De aantrekkingskracht van dit rijke voedselgebied op zeevogels is groot. We tellen op z'n minst 1500 grauwe franjepoten *Phalaropus lobatus*, 150 brilsterms *Sterna anaethetus*, 5 grote fregatvogels *Fregata minor* en een soort jan van gent *Sula leucogaster*. De vogelrijkdom is verleden tijd op het moment dat we de planktonzee achter ons laten. Gelukkig verliest de zon z'n kracht. Steeds meer passagiers vertonen zich bovendecks. Behalve het javaanse tweetal stoort niemand zich aan ons. Het is al bijna donker als we bij Piru aan land stappen.

Er staat een zestal busjes klaar om de reizigers verder landinwaarts te vervoeren. Het zijn een soort overdekte pick-ups die met oorverdovende muziek, felle kleuren en allerlei flitsende lichtjes klanten proberen te winnen. Voor ons is er geen keus. Slechts één busje heeft Pelita Jaya als eindbestemming. Terwijl K nog onderhandelt over de prijs, klim ik met bagage het busje in. In ruil voor een zitplaats krijg ik een kwijlende kleuter op m'n schoot. Ze kijkt zeer verschrikt en graait direct de bril van m'n hoofd. Als K ook binnenkomt, beslist de bijrijder dat de grote rugzak -die plaats inneemt voor twee molukkers- het dak op moet. Een plastic zakje met de gevangen spieringen wordt terwille van de hygiëne met een ijzerdraadje buiten gehangen. Bij vertrek is het donker. We ademen uitlaatgassen in en luisteren verplicht naar keiharde Indonesische disco van Farid & Lucky: Oh... aku rindu, katakan padanya aku rindu; oh... burung nyanyikanlah, katakan padanya aku rindu, aku rindu.

Gelukkig weet K zich het huis van de kepala van Pelita Jaya nog te herinneren als de enige woning met een echt bankstel. Even later zitten we in het pluche een soort mariakaakjes in mierzoete thee te soppen. De kepala luistert naar de naam Saadu en hij is houthakker. In de hoek van de kamer staat de vooruitgang: een kettingzaag met een zaagblad van ruim anderhalve meter. K die behoorlijk indonesisch spreekt, legt het doel van onze komst uit: we willen overgevaren worden naar Boano en hebben ter plaatse een gids/drager nodig. Om het doel nog nader te specificeren toon ik de foto van de balg van *Monarcha boanensis* die ik in Leiden maakte. Saadu roept zijn broer Arham erbij want die is de eigenaar van de enige gemotoriseerde boomstamkano en na enig soebatten is de prijs voor de overtocht afgesproken: 70.000 Rp, waarvan 20.000 vooruit en 50.000 bij terugkomst. Na de rijstmaaltijd wordt het logeerbed in gereedheid gebracht: een bamboemat op de betonnen vloer. Saadu steekt een soort wierook-spiraal aan om de muggen te verdrijven. Het is negen uur als we onder onze batiklappen kruipen. Ontdekkingsreizigers poetsen geen tanden.

10 november 1990, zaterdag. Om zes uur zijn we wakker en gebroken. We rollen het logeerbed op en schuiven het meubilair weer op z'n plaats. Dan is er thee met kaakjes. Vrouw en kinderen zijn nu ook van de partij en zwijgend kijken ze toe hoe de twee vreemdelingen met een vies gezicht hun malariapilletjes doorslikken. Na het ontbijt volgen we Saadu die, zeulend met onze rugzakken, langs een glibberig pad afdaald naar het eind van een kreek in een mangrove. Er liggen drie boomstamkano's. Arham is bezig de oudste vaarklaar te maken. Hij hoost. De buitenboordmotor zit er al op. Terwijl K probeert om via een gladde boomstronk droog in de kano te komen, maak ik een paar dia's en verzamel ik weekdieren voor het museum. Ons afscheidcomité, bestaande uit bejaarden en naakte kinderen, kijkt verwonderd toe hoe ik de slakkenhuizen in een plastic pot met schroefdrop stop. Een oude baas maakt me duidelijk dat ze niet smakelijk zijn. De kano is -vanwege het snel opkomende tij- inmiddels niet meer over de boomstronk te bereiken. Ik moet tot boven m'n knieën het water in. De kreekbodem is modderig en ik bevuil de kano met een plas stinkende zwarte drab. Als we de mangroven uit zijn, trek ik m'n pallabrouses en sokken uit en spoel ze uit in het heldere zeewater. M'n broekspijpen drogen zwart op. Arham bedient de johnson, Saadu hoost, K maakt aantekeningen op kladjes. We manoeuvreren voorzichtig tussen de koraalriffen door en pas wanneer we de kaap van een palmeneilandje (Pulau Marsegu) hebben gerond, komt Boano is ons gezichtsveld. Arham geeft volgas. Het is vrijwel windstil. Straat Boano is spiegelglad. We passeren een groep vissende koningssterms *Sterna bergii* en af

Gezicht in straat Valentijn.

figuur 3. Straat Valentyn gezien vanuit het Martin Meer door F.J.P. Sachse. (uit Tijds. Kon. Ned. Aardr. Gen. 23; Sachse 1906)

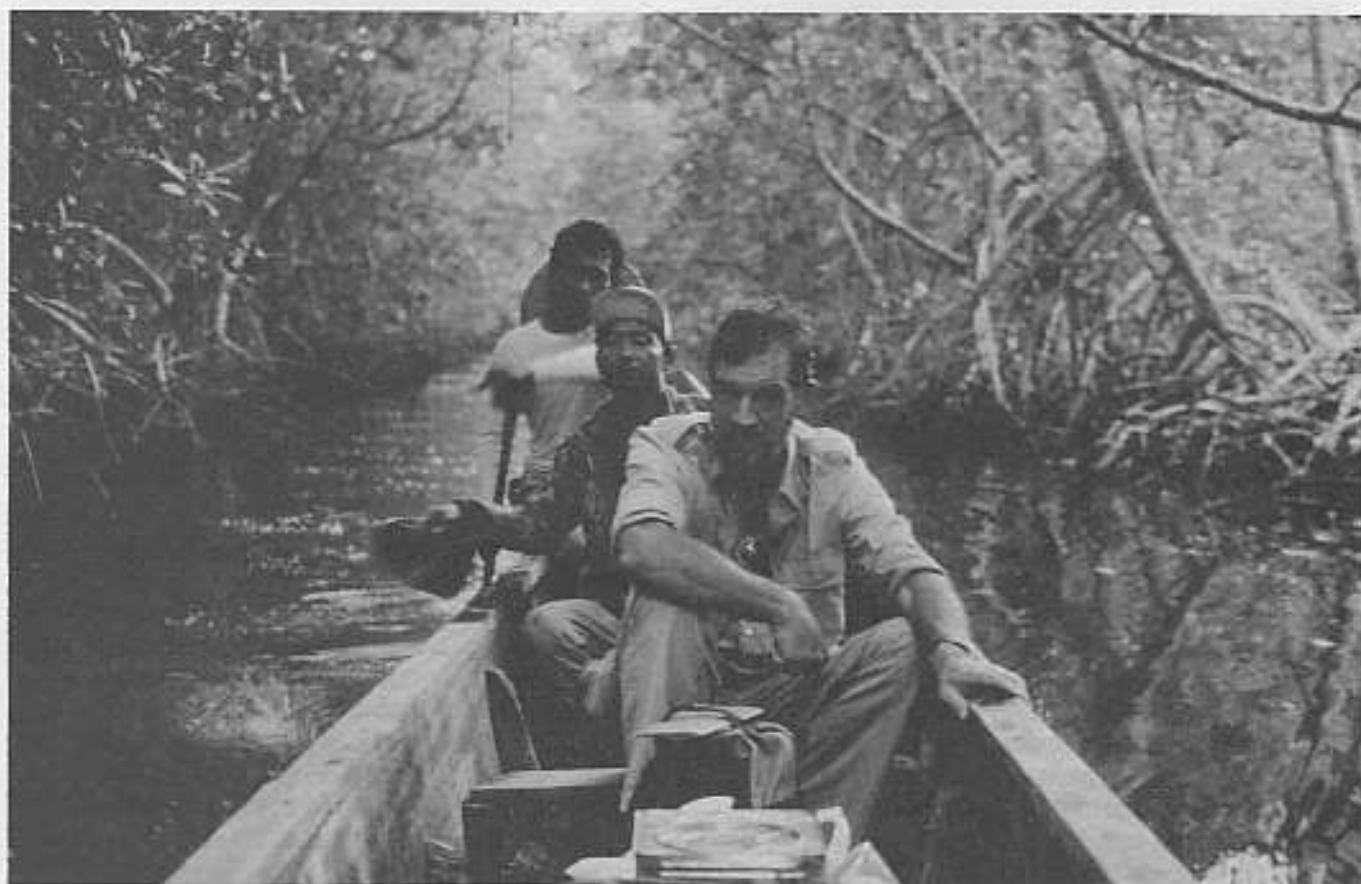
en toe springt er een rog boven het wateroppervlak uit. Dolfijnen *Delphinus delphis* zijn algemeen maar komen niet dichtbij de kano. Onze koers is zuidwest. In m'n aantekenboekje maak ik een profielschets van het reisdoel. Het zuidelijke deel (links) is bergachtig en gaat in noordoostelijke richting geleidelijk over in vlak terrein. Een blik door de kijker maakt duidelijk dat het zuidelijke kustdeel met mangroven begroeid is en het noordelijke kustdeel met klapperbomen. Alle informatie kan van pas komen omdat we slechts een grootschalige ONC-kaart (1:1000.000) bij ons hebben waarop Boano niet groter is dan een postzegel. Arham koerst naar een kampong die op het oog op de grens tussen hoog en laag Bo-

ano ligt. Na 80 minuten hebben we de oversteek van zo'n 20 km gemaakt. Op een hagelwit strandje stappen we -verse menselijke uitwerpselen ontwijkend- aan land. Saadu en Arham volgen met de rugzakken. Pas als ik goed rondkijk, zie ik dat we ons midden tussen de grafzerken bevinden. Welkomgeheten door stront en overledenen! Optimistisch als altijd, praat ik de bizarre symboliek uit mijn hoofd. Ik giet het water uit m'n schoenen en peuter met een takje de stront uit de profielzool. Het is vijf voor half negen.

De doden maken snel plaats voor een veertigtal nieuwsgierige eilandbewoners. Saadu wisselt een paar woorden met de mannen uit het gezel-

schap. Ze spreken een voor K onbegrijpelijk dialect. Ik moet denken aan Francois Valentyn's beschrijving van de bevolking van Boano: "Zy staan onder de Amboinesen voor wakkere zee-lui, en zelf voor stoute rovers, bekent ...". We lopen, zonder gekend te worden in de bestemming, verder mee kampong Boano in. De militair commandant en civiel gezaghebber van afdeling Wahai en West-Seram F.J.P. Sachse, die als eerste in 1904 een betrouwbare kaart van het eiland Boano schetste, tekende reeds aan dat deze kampong bestaat uit een "christen negorij" (Boano sarani) en een "mohammedaansche negorij" (Boano slam). Het is ons echter nog niet duidelijk in welke van de twee negorijen we aangeland zijn. De huisjes bestaan uit houten raamwerken die dichtgemetseld zijn met gips of koraal. Ze lijken opvallend veel op vakwerkhuisen. Een meter of tien in zee staat een houten bouwsel op palen dat met een gammele loopbrug met het strand verbonden is. Nadat iemand met een emmertje aan een touw onder z'n arm het hokje betreedt en even later iets ondefinieerbaars vanuit de vloer in zee plonst, begrijp ik dat het hier om een openbaar toilet gaat. Spoedig volgt het emmertje, dat vol water omhoog getakeld wordt. Voor mij het bewijs dat we in de mohammedaanse negorij zijn. Het ontvangstcomité, inmiddels in aantal verdrievoudigd, stopt voor een huis met een onmiskenbaar mededelingenbord aan de buiten-

muur; een kenmerk van de ambtswoning van het dorps hoofd. We laten ons zelf binnen; Saadu en Arham volgen schuchter. Het is duidelijk dat zij op vreemd terrein zijn. De kepala biedt ons twee rotanstoeltjes aan en jaagt de menigte buiten weg. De complete gemeenteraad is aanwezig. Tijdens het obligate aangaap-uurtje brengt een jongentje thee met een soort scheepsbescuit. Ondertussen krabbel ik wat aantekeningen in m'n boekje, waarop de kepala zijn bril opzet en in een -in het engels gestelde- gebruiksaanwijzing van een radio met ingebouwde zaklantaarn begint te lezen. Het vodje gaat doelloos de gemeenteraad rond. Zonder iets te forceren, probeert K ter zake te komen. De foto van *M. boanensis* maakt duidelijk dat we ongevaarlijke gekken zijn. De kepala beslist dat lokale gidsen ons verder zullen helpen. Daarop nemen we afscheid van Saadu en Arham. K. betaalt ze 20.000 Rp en spreekt af dat ze ons volgende week woensdag om 13.30 uur in ruil voor de resterende 50.000 Rp weer komen ophalen. Als de dorpsoudste schreeuwend en zwaaiend met een samoerai-zwaard (buitgemaakt op een Japanse officier in de tweede wereldoorlog) binnenkomt, voelt iedereen dat het tijd is om op te stappen. De kepala zet een valhelm op en we vertrekken. Een van de twee gidsen, een potige jongen van een jaar of zeventien, ontfermt zich over de grote rugzak. Hij draagt hem, ondanks het -door mij gedemonstreerde-

figuur 4. Per boomstamkano door de mangrove.

geavanceerde draagsysteem, op zijn hoofd. De kleine rugzak - gevuld met aantekenboeken, vogelgids en andere onmisbare uitrustingsstukken - dragen K en ik bij toerbeurt. Het is tien uur. Eigenlijk al te heet om te lopen.

In stevig tempo laten we de kampong achter ons en lopen in WNW-richting het achterland in. Het eerste halfuur moeten we een beetje klimmen, daarna bereiken we een soort plateau. De kepala -nog steeds met valhelm op- voert ons door een kurkdroog secundair bos met hoge eucalyptus en vijgebomen. Ondergroei ontbreekt op de meeste plaatsen. Het bos maakt snel plaats voor een halfopen-landschap met overwegend jonge eucalyptusstruiken/boompjes, alang-alang velden en hier en daar een gespaard gebleven grote vijg van 30-50 meter hoogte. Het is duidelijk dat dit vlakke centrale deel grotendeels kaalgekapt is. In de verte, aan de voet van het heuvelland, klinkt een kettingzaag. Tijdens een rustpauze ontdekt K een zwart-witte vliegenvanger. Even lijkt het erop dat *M. boanensis* herontdekt is, maar nadere bestudering leert dat het distinctieve witte voorhoofd ontbreekt en dat de keel wit in plaats van zwart is. Zwetend noteren we veldkenmerken, geluid en gedragingen. De brede, platte snavel en de afgeplatte kop wijzen op een *Myiagra-*

soort. Plaat 38 in Beehler, waarop 18 vliegenvangersoorten staan afgebeeld, helpt ons niet veel verder. We vestigen onze hoop op de mistnetten. We besluiten daarom om in deze habitat te overnachten. Valhelm weet een geschikte plaats. Na totaal drie uur lopen, bereiken we in een droog dal een schaduwrijke plek waar een drietal uit bamboe en sago-palmbladeren opgebouwde overkappingen staat. Het is een buiten bedrijf zijnde kayaputih-olie stokerij. De omgeving ligt bezaaid met uitgekookte blaadjes van de jonge eucalyptus-struiken, waaruit kennelijk de olie gewonnen werd. Geheel doorgezweeten, uitgedroogd en uitgeput, ploffen we neer op de bamboe vlonders. De kepala zegt toe rijst en vis te gaan halen en verdwijnt met één van de jongens. Onze drager ontdekt het kookketeltje tussen onze uitgestalde uitrusting en haalt (op eigen initiatief) water uit een modderig stroompje. Op onze aanwijzing kookt hij het een kwartier door. Na toevoeging van maggiblokjes ontstaat een uitstekende drank om het overmatige vochtverlies enigzins te compenseren. In combinatie met creamcrackers en zwitsersekaaspoeder een lekkerrij. Vandaag geen guinness en geitensaté. (wordt vervolgd)

C.W. Moeliker

Boano, 1 uur inland van kampong B.

10 november 1991 ± 11.00 uur

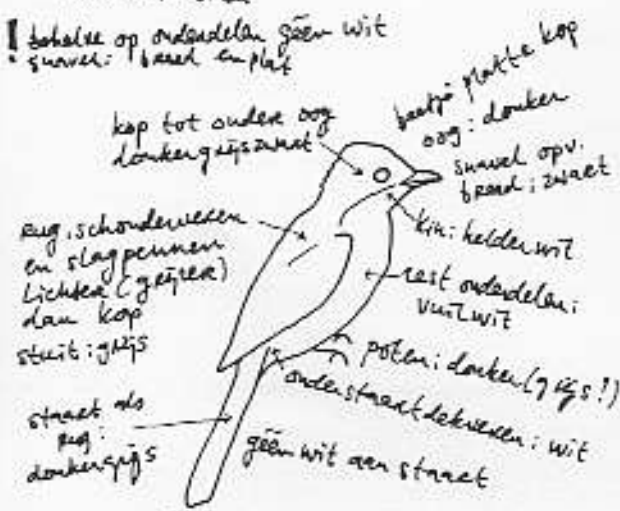
- halfopen landschap met jonge eucalyptus, deels afgebrand, + alang-alang (35% $\frac{1}{2}$)

een op het eerste gezicht zwart-witte vliegenvanger

max. afstand 15 m.
meestal op 7 m.
meest 2 markeringen

Myiagra?

! behaak op ongedefinieerd geën wit snavel: breed en plat

staait constant 1 cm op-en-neer wippend. zeer onmensky bewegend vliegt rechts in heten van en pikt ook op van blad geluid: tje-tje-tje-tje-tje (meest 5-6x)

MUSEUMNIEUWS

natuur objectief

Depotographie heeft met ingang van 9 juni plaats gemaakt voor een nieuwe foto-tentoonstelling: Natuur Objectief. Deze expositie, die tot en met 9 september in het auditorium te bezichtigen is, laat de natuur op zijn mooist zien. Zo'n 50 kleurenfoto's van groot formaat halen de natuur het museum binnen. Het is de natuur uit de directe omgeving, die iedereen herkent, zoals een klaproos, een lisdodde, een roodborst of een landschap met knotwilgen. Maar ook minder bekende objecten: de porceleinzwam, een badende havik, pantserjuffers of een kleine zonnedauw. Alle foto's zijn gemaakt met een verbluffend vakmanschap en daardoor voor iedereen een boeiende ervaring.

De fotograaf is Paul van Gaalen uit Zwartsluis, één van Nederlands top-natuurfotografen. Zijn werk wordt regelmatig gepubliceerd in bekende bladen, zoals Foto en Grasduinen, en steeds vaker in buitenlandse fotoperiodieken. Als autodidact én als natuurkenner heeft Paul van Gaalen een eigen stijl ontwikkeld. Hij legt onderwerpen vast die iedereen zelf kan zien. Maar door zijn technisch vakmanschap en compositiebepaling, gecombineerd met gedegen voorbereidingen een groot doorzettingsvermogen, onderscheiden zijn foto's zich op een heel bijzondere manier. Het is